

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Małkiński
Sędziowie	SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Cezary Olszewski (spr.)
P. okolant:	st. sekr. sąd. E. A.

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. Z.**

z udziałem W. G. i Ł. Z.

o ustalenie kontaktów z małoletnim

na skutek apelacji uczestnika postępowania Ł. Z.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 22 sierpnia 2014r., sygn. akt III Nsm 114/13

p o s t a n a w i a:

1. Oddalić apelację;
2. Zasądzić od uczestnika postępowania Ł. Z. na rzecz uczestniczki postępowania W. G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów zastępstwa prawnego przed Sądem II – giej instancji.

Sygn. akt: I. Ca. 339/14

UZASADNIENIE

W. K. Z. wystąpiła z wnioskiem o ustalenie kontaktów z wnukiem I. Z. w każdą co drugą niedzielę każdego miesiąca w godzinach od 10:00 do 16:00, w każdą Niedzielę Wielkanocną w godzinach od 14:00 do 19:00, w dniu 18 maja każdego roku w godzinach 10:00 do 19:00, w pierwszy dzień Świąt Bożego Narodzenia w godzinach od 9:00 do 15:00 z prawem zabierania małoletniego z miejsca zamieszkania i obowiązkiem odwożenia go do miejsca jego zamieszkania.

W uzasadnieniu podniosła, iż jest babcią małoletniego, lecz od lipca 2012 roku nie posiada z wnukiem kontaktu w wyniku negatywnego nastawienia jego matki. Wskazała, iż jako lekarz ginekolog położnik posiada umiejętności

zajmowania się małymi dziećmi. Kocha wnuka i chce czynnie uczestniczyć w jego życiu, rozwoju, wychowaniu, kształtowaniu jego charakteru, światopoglądów, lecz dotychczas jest to uniemożliwiane.

Uczestnik postępowania Ł. Z. przychylił się do wniosku. Nie wnosił zastrzeżeń do propozycji kontaktów przedstawionych przez wnioskodawczynię.

Uczestniczka postępowania W. G. wniosła o oddalenie powyższego wniosku.

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt: III. N.. 114/13 Sąd Rejonowy w Suwałkach III Wydział Rodzinny i Nieletnich oddalił powyższy wniosek K. Z.; pobrał od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Suwałkach) kwotę 1.873,80 złotych tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa oraz ustalił, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

W świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że I. Z. jest dzieckiem W. G. i Ł. Z. - pochodzącym z nieformalnego ich związku. Dziecko urodziło się w dniu (...). Ojcostwo ustalone zostało orzeczeniem sądowym w sprawie sygn. RC 292/12 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Suwałkach.

K. Z. jest aktualnie emerytowanym lekarzem, specjalistą w zakresie położnictwa i ginekologii. Zamieszkuje w miejscowości O. w odległości około 600 metrów od posesji rodziców W. G., gdzie małoletni pozostaje pod codzienną opieką niani.

W zasadzie od urodzenia się dziecka nie tylko sami rodzice, ale także ich rodziny pozostają w ostrym konflikcie, który mimo upływu czasu wciąż eskaluje.

W związku z udzielonym wnioskodawczyni zabezpieczenia jej kontaktów z wnukiem, do chwili obecnej odbyło się 10 kontaktów babci ojczystej z małoletnim w obecności kuratora. Trzy spotkania nie odbyły się z powodu choroby dziecka. Jako powód braku jednego kontaktu podano urlop W. G.. Raz też matka dziecka odmówiła stawiennictwa z uwagi na wcześniejszy udział babki w kontakcie wyznaczonym, dla ojca dziecka.

Początkowe kontakty przebiegły bez większych zastrzeżeń. Sytuacja jednak zmieniała się i kolejne spotkania odbywały się w nieprzyjemnej, wrogiej atmosferze. Ostatnie kontakty były o tyle niepokojące, gdyż wywoływały u dziecka natychmiastową reakcję lęku, płaczu. Upływ czasu nie doprowadził do wyciszenia kontaktu, wręcz przeciwnie następuje jego eskalacja.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zasadzie art. 113⁶ k.r.o. uznał żądanie wnioskodawczyni za niezasadne.

Powyższa decyzja Sądu Rejonowego została poprzedzona stwierdzeniem, że kontakt dziecka z dziadkami ze strony obojga rodziców, z innymi krewnym wzbogaca świat dziecka, wpływa korzystnie na rozwój emocjonalny, wychowanie, rozwijanie i utrwalanie więzi rodzinnych. Utrzymywanie takich kontaktów ma pozostawać zgodne z potrzebami dziecka.

Odnosząc się do stanu faktycznego niniejszej sprawy Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że dotychczasowe kontakty małoletniego I. z babcią ojczystą odbywają się w warunkach daleko odbiegających od normalności, co nie sprzyja dobru dziecka.

W tym kontekście wskazał, że sam fakt posiadania wyższego wykształcenia, wykonywania określonego zawodu nie przesądza o istnieniu wzajemnych więzi emocjonalnych. Z tych przyczyn, a także wobec nieugiętych i zdecydowanie odmiennych stanowisk zainteresowanych w sprawie, Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii biegłych RODK na okoliczność ustalenia wzajemnych więzi emocjonalnych między małoletnim a wnioskodawczynią, ustalenia najbardziej optymalnej z punktu widzenia dobra dziecka formy i częstotliwości ewentualnych kontaktów dziecka z babcią. Pomimo dwukrotnego wyznaczenia terminu badań wnioskodawczyni odmówiła wzięcia w nich udziału, a

taka postawa została oceniona negatywnie przez Sąd Rejonowy. Usprawiedliwiając swoją nieobecność na badaniach wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 sierpnia 2014 roku wyjaśniła, iż wynikała ona ze świadomości, że w aktualnej sytuacji wydane zostanie dla niej opinia niekorzystna.

W świetle powyższego, Sąd Rejonowy wydając rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie oparł się na sprawozdaniach kuratorów uczestniczących w dotychczasowych kontaktach. W ocenie Sądu Rejonowego w odniesieniu do tych sprawozdań, obecne kontakty wnioskodawczyni z małoletnim I. nie sprzyjają prawidłowemu rozwojowi dziecka, wręcz przeciwnie, należy je ocenić jako obciążające oraz krzywdzące dziecko i z tych też przyczyn wnioski o ustalenie kontaktów K. Z. z małoletnim I. Z. Sąd Rejonowy oddalił.

Sąd obciążył wnioskodawczynię wydatkami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa w kwocie 1.873,80 złotych, na którą złożył się ryczałt kuratorowi za udział w dotychczasowych kontaktach. Pozostałe koszty postępowania, w tym koszty zastępstwa prawnego, w ocenie Sądu Rejonowego zainteresowani winni ponieść we własnym zakresie na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik postępowania Ł. Z.. Powyższemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1) obrazę przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a) art. 233 k.p.c. polegającą na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, jak również dokonaniu zupełnie dowolnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło do ustalenia błędnego stanu faktycznego, co zaś miało wpływ na treść wydanego orzeczenia,

b) art. 290 k.p.c. poprzez powołanie RODK w przypadku gdy ośrodek ten nie spełnia wymogów z art. 290 k.p.c., jak również osoby opiniujące w sprawie nie są do tego uprawnione,

c) art. 45 ust. 1 i art. 2. Konstytucji RP, z której wynika zasada sprawiedliwości proceduralnej stanowiącej jeden z elementów składowych prawa do sądu,

d) art. 31 ust. 2 Konstytucji RP,

2) obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a) §13 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 sierpnia 2001 roku w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, które to rozporządzenie wydane zostało na podstawie art. 84 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich,

b) art. 48 ust. 1 Konstytucji RP chroniącej prawo rodziców do wychowywania dzieci,

c) art. 47 Konstytucji RP chroniącej prawo do poszanowania życia rodzinnego,

d) art. 92 i art. 95 ust. 1 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego poprzez nieuwzględnienie konieczności uzyskania jej zgody na badanie I. G.-Z. przez RODK,

e) art. 113 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego poprzez ograniczenie prawa krewnych linii prostej do kontaktów z I.,

f) art. 32 i 33 ust. 1 Konstytucji RP poprzez nierówne traktowanie stron będących uczestnikami postępowania,

g) błędne ustalenie, iż wnioskodawczyni nie powinna mieć kontaktów z wnukiem,

h) błędne ustalenie, iż brak tych kontaktów będzie dobry dla małoletniego I.,

i) naruszenie art. 3 ust. 1, art. 5 i art. 8 Konwencji o Prawach Dziecka w zakresie prawa do wychowywania się w rodzinie, zabezpieczenia interesów dziecka oraz wiedzy o własnym pochodzeniu.

Mając na względzie powyższe zarzuty uczestnik postępowania wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku K. Z. w całości, orzeczenie, iż kontakty odbywać się będą bez obecności W. G.. Jednocześnie wniósł o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację, uczestniczka postępowania W. G. wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od uczestnika postępowania na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika postępowania okazała się bezzasadna, a podniesione w niej zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uznać należy za w pełni odpowiadające prawu i oparte na właściwych postawach zarówno faktycznych, jak i prawnych. Ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny zaistniały w niniejszej sprawie, przeprowadzone rozważania prawne i ich argumentacja zawarte w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku zasługują na akceptację, które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Niewątpliwie w obecnych warunkach społecznych duże znaczenie przywiązuje się do zachowania prawidłowych relacji członków rodzin wielopokoleniowych. Wynika to zarówno z tradycji, jak i szczególnej roli dziadków w faktycznym wykonaniu pieczy nad małoletnimi wnukami. Dlatego utrzymanie styczności pomiędzy członkami rodziny generacyjnej w warunkach bezkonfliktowych jest czymś zupełnie normalnym. Prawidłowy rozwój dziecka powiązany jest z doznawaniem, jak i okazywaniem uczuć osobom bliskim. Warunki ku temu winny być stworzone już od wczesnym momentów egzystencji dziecka i obejmować m. in. kontakty z dziadkami.

Kontakty dziadków są przedmiotem regulacji art. 113⁶ k.r.o. w zw. z art. 113 k.r.o., w myśl którego, niezależnie od władzy rodzicielskiej rodziców dziecka, dziadkowie oraz dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednio porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej. Treść art. 113 § 1 k.r.o. oraz europejskie standardy prawne znajdujące swoje wytyczne w art. 3 Konwencji o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r., nr 120, poz. 526) nakazują, przy ustalaniu kontaktów z dzieckiem, kierować się jego dobrem.

Odnosząc się do zarzutów apelacyjnych, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można podzielić argumentów skarżącego w zakresie błędnej oceny materiału dowodowego, naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego, jak i naruszenia przepisów Konstytucji RP dokonanych przez Sąd Rejonowy. W sprawie niniejszej nie ulega wątpliwości, że w początkowym okresie realizowania kontaktów doszło do nawiązania pozytywnych relacji między babcią a wnukiem, małoletni pozytywnie reagował na jej widok, dotyk, chętnie podejmował się wspólnych zabaw, nie okazywał jej niechęci przy karmieniu, przewijaniu. Nie sposób jest jednak pominąć, że równoległe do tych kontaktów między K. Z. a W. G. dochodziło do nieprzyjemnej, nerwowej atmosfery, agresywnych zachowań z obu stron z użyciem wulgarного słownictwa w obecności dziecka. W ocenie Sądu Okręgowego, z pewnością tego rodzaju zachowania nie sprzyjają prawidłowemu rozwojowi małoletniego I. G.-Z., co słusznie zauważył Sąd Rejonowy i należy ich unikać w obecności dziecka.

W przekonaniu Sądu Okręgowego, brak jest też podstaw do przyjęcia, aby w przyszłości kontakty wnioskodawczyni z wnukiem nie mogły na nowo być ustalone, czy też być realizowane w ramach kontaktów ojca z dzieckiem. W konsekwencji powyższego odbudowanie pozytywnych więzi między wnioskodawczynią a małoletnim jest możliwe, jednak pod warunkiem braku agresywnych zachowań w obecności dziecka.

W ocenie Sądu Okręgowego, z pewnością wykształcenie normalnych stosunków między W. G. a K. Z. i ustabilizowanie między nimi sytuacji jest możliwe do zrealizowania, chociażby z uwagi na fakt, że im obu zależy na dobru dziecka. Obecnie jednak z uwagi na zbyt ostry konflikt między nimi nie jest możliwe unormowanie kontaktów wnioskodawczyni z wnukiem, tym bardziej, że małoletni ze względu na wiek, wymaga stałej obecności matki.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji słusznie zwrócił uwagę, że na obecnym etapie postępowania wnioskodawczyni zrezygnowała praktycznie z przeprowadzenia kluczowego dowodu, tj. opinii z RODK w A. na okoliczność ustalenia więzi emocjonalnych łączących małoletniego z wnioskodawczynią i odwrotnie oraz ustalenia najbardziej optymalnej z punktu widzenia dobra dziecka, formy i częstotliwości ewentualnych ich kontaktów.

Bezspornie, dowód z opinii Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego, według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego jest rodzajem dowodu z biegłych. Stosownie do § 14 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1063) w sprawie organizacji i zakresu działania Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno – Konsultacyjnych, do zadań ośrodka należy między innymi: przeprowadzanie badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich oraz wydawanie na ich podstawie opinii na zlecenie sądu lub prokuratora. Pracownicy rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych pełnią funkcję biegłych, a przede wszystkim realizują cele o charakterze diagnostycznym i opiniodawczym. W praktyce dowód ten dopuszcza się w trudnych, problemowych sprawach rodzinnych, w których występują małoletnie dzieci. Poziom wydawanych przez te ośrodki opinii jest wynikiem pracy dwóch biegłych psychiatry i psychologa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 marca 2013 r., I ACa. 1194/12).

W ocenie Sądu Okręgowego, niewątpliwie opinia pedagoga i psychologa zostałyby wydana przy uwzględnieniu całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym i wyników badań przeprowadzonych na podstawie: rozmów z wnioskodawczynią i rodzicami dziecka oraz obserwacji ich zachowań w stosunku do dziecka, bezpośredniego kontaktu z małoletnim i obserwacji jego zachowań w kontaktach z wnioskodawczynią na terenie Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego. Opinia biegłych zawierałaby wyjaśnienia okoliczności wymagających wiadomości specjalnych niezbędnych do oceny sprawy w aspekcie czy zachodzą bądź nie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 113⁶ k.r.o. w zw. z art. 113 k.r.o. Tymczasem wnioskodawczyni uniemożliwiła Sądowi przeprowadzenie tego dowodu.

W świetle powyższego, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił dotychczas zgromadzony materiał dowody i słusznie przyjął, iż z uwagi na zagrożenie dobra dziecka, nie istnieją podstawy do prawnego ustalenia kontaktów wnioskodawczyni z małoletnim wnukiem.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację uczestnika postępowania.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 7 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).